

ಸಂಸಾರ

ಪುಷ್ಪಾ ಶೇಷಾದಿ

ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರಗಳು ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ, ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಗತಿಯನ್ನೂ, ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನೂ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದವರು ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಕೊಡುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯ — ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಲೇಖಕಿ ಮೈಸೂರು ಆಶ್ರಮದ ಭಕ್ತರು. ಅವರ ಹಲವು ಲೇಖನಗಳು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಲೋಚನೆಯೂ, ಕ್ರಮೇಣ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗುವುದು. ನಂತರ ಅದೇ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಸಂಕಲ್ಪವಾಗುವವು. ಮುಂದೆ, ಅವೇ ಸಂಸಾರವಾಗುವವು.

ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಸಂಸಾರದ ಬೀಜವನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದರೆ ಅದು ಕ್ರಮೇಣ ಬೇರೂರಿಬಿಡುವುದು. ಕೆಟ್ಟ ಸಂಸಾರವಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸಾರವಾಗಲಿ, ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ತೀರಲೇಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳ ಕಡೆ ಬಹಳ ಗಮನವಿಡಬೇಕು. ಪವಿತ್ರ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಂದ, ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಸಂಸಾರದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ 'ಅಭ್ಯಾಸ ಯೋಗ'ವೆಂದು ಭಗವಂತ ಹೇಳಿರುವನು. ಅದರಂತೆ, ಸಂಸಾರಗಳು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗುವುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಕೋಪ, ವ್ಯಾಮೋಹ, ಅಸಹನೆ, ಈರ್ಷ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇರುವ ಆಲೋಚನೆಯಾದರೆ, ಅದನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಿ, ಅಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ತಡೆಯದಿದ್ದರೆ, ಅದೇ ಸಂಸಾರವಾಗುವುದು. ಕೋಪ, ವ್ಯಾಮೋಹ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮಾನವನ ಸಹಜ ಗುಣ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಮಾನವನಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿರುವನು. ಅದೇ 'ವಿವೇಕ'. ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ವಿವೇಕಬುದ್ಧಿ ಎಂದು

ಕರೆಯಬಹುದು. ಸತ್ಯಾಸತ್ಯ, ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ, ಸುಖ-ದುಖ ಒಳ್ಳೆಯದು-ಕೆಡುಕನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ವರ್ತಿಸುವುದೇ 'ವಿವೇಕ'. ಇದು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ವಿವೇಕವು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಮಾನವನಿಗೆ ದೇವರು ಕರುಣಿಸಿರುವ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆ. ಪ್ರತಿ ಮಾನವನು, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತನ್ನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವನೋ, ಅದು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇದೆ. ಈ ಉತ್ತಮ ಸಂಸಾರವೇ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದ 'ತಳಹದಿ' ಆಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಮನಸ್ಸು ಎಂದರೆ ಯೋಚನೆಗಳ ಸಂತೆಯ ಕಂತೆ. ಪ್ರತಿ ಯೋಚನೆಯೂ ಮಾಡುವ ಆಲೋಚನೆಗಳಲ್ಲಿ 90% ವ್ಯರ್ಥ ಆಲೋಚನೆಗಳು. ಈ ಆಲೋಚನೆಗಳೇ ಮುಂದೆ ಸಂಸಾರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು.

ಪ್ರತಿ ಜೀವಿಯೂ ಕೆಲವು ಸಂಸಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವುದು. ಇದು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸಂಸಾರವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಇವು ನಾವು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮ, ಆಲೋಚನೆಗಳ ಗುರುತುಗಳು (imprint). ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾವೇನಾಗಿರುವವೋ ಅದಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸಂಸಾರದ ಮೊತ್ತದ ಫಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಫಲವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದ್ದು ಈಗಿನದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಲೋಚನೆ, ನಾವು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನವಿಟ್ಟು, ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈಗ ತಳಪಾಯ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಪ್ರತಿದಿನ ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಇದು ದಿನನಿತ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸವಾದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆಲೋಚನೆ ಪವಿತ್ರವಾದಲ್ಲಿ, ನಾವು 'ಕಾಯೇನ, ವಾಚಾ, ಮನಸಾ' ಮಾಡುವ ಸರ್ವವೂ ಪವಿತ್ರವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಹೀಗೆ 'ಇರಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಂತಿರಬೇಕು' ಎಂಬ ನುಡಿಯಂತೆ, ಸಂಸಾರ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದು, ನಮ್ಮ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಉದಾಹರಣೆ: ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಿಯು ಮೇಲ್ದಾಗಿದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆತ್ತನೆ ಮಾಡಿರುವ ಗಂಧದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದು ನೋಡುವನು. ಅದರೊಳಗಿದ್ದ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅದರ ಬೆಲೆ ತಿಳಿಯದೆ, ಅದನ್ನು ಬಿಸಾಕಿ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಅವನಿಗೆ ಅದರ ಹೊರಗಿನ ಕೆತ್ತನೆ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ಅಕರ್ಷಕವೆನಿಸಿತು.

ಇದೇ ರೀತಿ ಮಾನವರಾದ ನಾವು ಹೊರಗಡೆ ಇರುವ ಬಣ್ಣದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ, ನಮ್ಮೊಳಗಿರುವ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಗುರುತಿಸದೇ ಹೋಗುವೆವು.

‘ಪುನರಪಿ ಜನನಂ, ಪುನರಪಿ ಮರಣಂ,

ಪುನರಪಿ ಜನನೀ ಜತರೇ ಶಯನಂ' ಎಂದು ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ 'ಭಜಗೋವಿಂದಂ' ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದೇಹದ ತ್ಯಾಗವಾದ ನಂತರ, ಜೀವವು ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇರೆಯೊಬ್ಬ ಜನ್ಮ ತಾಳುವುದು. ಮತ್ತೆ ದೇಹ ತ್ಯಾಗದ ನಂತರ, ಪುನಃ ಹಳೇ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಜೊತೆ ಬೇರೆ ಜನ್ಮ ತಾಳುವುದು. ಈ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳ ಚಕ್ರ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾತ್ರ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಜೀವಿಯ ಜೊತೆ ನೆಂಟಾಗಿರುವುದು.

ಜೀವಿಯು ಪ್ರತಿ ಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ 'ಆಸ್ತಿ, ಮನೆ, ನೆಂಟರು, ಆಪ್ತರು' ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿದರೂ, ಪಾಪ, ಪುಣ್ಯದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಡೆಬಿಡದೆ, ಹೊತ್ತು ಮುಂದೆ ಸಾಗುವುದು.

ಒಂದೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು, ಒಂದೇ ರೀತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ರೀತಿ, ನೀತಿ, ನಡವಳಿಕೆ, ಗುಣ

ಇತ್ಯಾದಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದು. ಕಾರಣ, ಅವರ ವರ ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಜನ್ಮ ತಾಳಿರುವರು.

ನಾವು ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯವೂ, ಆಲೋಚನೆಯೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಹೊರಗಡೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗದಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದೆಯೇ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಇದೇ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಫಲವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು. ನಾವು ಈಗ ಏನಾಗಿರುವೆವೋ, ಅದು ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಫಲ.

ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು, ಕೆಟ್ಟ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ, ಕೆಟ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಸತ್ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಆ ಜೀವಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದರೂ, ಆ ಜೀವಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವನು.

ಈ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡು ತರಹದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು, ಬಂದದನ್ನು ಗೋಣಗಾಡದೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ತಾಳ್ಮೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ.

ಎರಡನೆಯದು, ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು (ಗುರುತಿಸಿ) ವಿವೇಕದಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಗೀತೆಯ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ 'ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗ'ವನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿಂತನೆ - ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಕಲ್ಪ - ಇದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರ. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂಬುದು ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರದ ನೆಂಟು.

ಬೇರೆಯವರ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನಾವು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗದು. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕೋಪ, ವ್ಯಾಮೋಹ, ಆಸಹನೆ, ಮತ್ತೆ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆ ಹೀಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಆ ಜೀವಿಯೇ ವಿವೇಕದಿಂದ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಒಮ್ಮೆ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಅಳಿಸಲಾಗದು. ಜನ್ಮ, ಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೂ ಅದು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜೀವಿಯದೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಕಾರ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಜೀವ 'ಕಾಯೇನ, ವಾಚಾ, ಮನಸಾ' ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಋಣಿಯಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನಾವು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

